

Przewodnik - Krzyżacy ^[1]

Wysłane przez admin w ndz., 2016-04-10 22:40

W okresie rozbicia dzielnicowego [Ziemia Chełmińska](#) ^[2], która stanowiła część dzielnicy mazowieckiej, była nieustannie nękana najazdami plemion Prusów, które zaczęły zagrażać Państwu Polskiemu. [Książę Konrad Mazowiecki](#) ^[3] za namową doradców pragnął stworzyć na pograniczu silną barierę, która by skutecznie powstrzymała dalszą ekspansję Prusów. W 1226 roku wybór padł na rycerski Zakon Niemieckiego Szpitala Najświętszej Marii Panny, którego członkowie chwilowo byli bezczynni, po tym jak król węgierski przegnał ich ze swoich ziem. Zakon został założony około 1190 roku w Jerozolimie dla obrony Grobu Pańskiego. Był to trzeci i najmłodszy z zakonów rycerskich powstałych w okresie wypraw krzyżowych po: Joannitach i Templariuszach.

Pierwszych 7 rycerzy z pocztami, na czele z [Hermanem Balk](#) ^[4], przybyło na Kujawy w 1230 roku. Książę Konrad Mazowiecki nadał im wąski skrawek lądu pomiędzy Brzozą a ujściem Strugi Zielonej do Wisły, naprzeciwko dzisiejszego Torunia. Rycerze w pełnych zbrojach w białych płaszczach, na których widniał czarny krzyż, znani odtąd w historii naszego państwa jako [Krzyżacy](#) ^[5], osiedlili się w rejonie Małej Nieszawki. W następnym roku przeprawili się przez Wisłę - na wysokości ujścia Strugi Zielonej, na drugą stronę w rejon dzisiejszej wsi Stary Toruń. Tam, opanowawszy przeprawę przez rzekę, wzniesli drewnianą strażnicę. Jeszcze w tym samym roku Krzyżacy podporządkowali sobie część Ziemi Chełmińskiej. W wyniku silnej ekspansji krzyżackiej plemiona Prusów zaczęły wycofywać się na północ Ziemi Chełmińskiej. Na podbitym terenie Krzyżacy zaczęli zakładać miasta i wioski, budować strażnice, tworzyć różnej wielkości okręgi administracyjne oraz sieć parafialną.

Celem Krzyżaków było stworzenie silnej administracji i zarządzanie militarnie, ekonomicznie i religijnie podbitym terenem. Siedzibami okręgów administracyjnych zostały zamki, początkowo drewniane a następnie murowane, wznoszone z gładów, kamieni oraz cegły. W poszczególnych zamkach urzędowali - w zależności od rangi okręgu: prokuratorzy, wójtowie lub komturowie krzyżacy, posiadający nieograniczoną władzę. Do połowy XIII wieku Krzyżacy podbili całą Ziemię Chełmińską, którą podstępnie zawłaszczyli. Krzyżacy założyli w 1233 roku dwa pierwsze miasta na Ziemi Chełmińskiej Chełmno i Toruń, lokując je na doskonałym prawie chełmińskim. W latach następnych pozostałe miasta w Ziemi Chełmińskiej oraz kolejne na podbitych ziemiach w [Pomezanii](#) ^[6] i [Ziemi Lubawskiej](#) ^[7].

Krzyżacy koordynowali wszystkie dziedziny życia na podbitym terenie, tworząc prawo, nadając przywileje, przy tym kierując się własną polityką wewnętrzną. Kontrolowali handel i całą gospodarkę. Dbali równocześnie o pomnażanie swojego zakonnego majątku. Nad przestrzeganiem porządku i straży interesów krzyżackich czuwały potężne [warownie](#) ^[8] w: Toruniu, Zamku Bierzgłowskim, Kowalewie Pomorskim, Golubiu, Papowie Biskupim, Lipienku, Unisławiu, Chełmnie, Starogrodzie, Radzynie Chełmińskim, Pokrzywnie, Łasinie, Brodnicy, Nowym Mieście Lubawskim, Bratianie, Wieldzadzu, Małej Nieszawce, Grudziądzu. Krzyżacy podporządkowali sobie kolejnych biskupów chełmińskich, których zamki w Kurzętniku i Wąbrzeźnie, były przez nich wykorzystywane.

Ostateczny podbój plemion Prusów, które nigdy nie zbudowały własnego systemu państwowego, zakończył się w 1283 roku. Na podbitych ziemiach Krzyżacy stworzyli silnie scentralizowane państwo. Do końca XIII wieku Krzyżacy nigdy nie występowali militarnie przeciwko Polsce, mało tego wspomagali rycerstwo polskie podczas najazdu [Mongolów](#) [9]. Dotychczasowa sytuacja odwróciła się w 1308 roku po zagarnięciu Gdańska przez Brandenburgię. Wezwani na pomoc rycerze krzyżaccy przegnali rycerstwo brandenburskie, lecz sami zajęli Gdańsk, wyrzynając ludzi i wkrótce zajmując Pomorze Gdańskie.

W 1309 roku wielki mistrz krzyżacki przeprowadził stolicę państwa z Wenecji do [Malborka](#). [10] Późniejsze losy wojen krzyżacko – polskich znamy doskonale z historii naszego państwa: w 1331 roku bitwa pod Płowcami, w 1410 roku bitwa pod Grunwaldem, w 1411 roku I pokój toruński, w latach 1454 – 1466 wojna trzynastoletnia, w 1466 II pokój toruński i upadek państwa krzyżackiego.